

КОНСТИТУЦИЯНИ ЯНГИЛАШГА ЗАРУРАТ

Мамлакатимиз катта давлатга айланаётганлиги, аҳолимиз 2040 йилга бориб 50 миллионга етиши, уларнинг ярмидан кўпи ёшлар бўлиши ва уларга муносиб шароит яратишда қуйидагилар кераклиги:

БАРҚАРОР
ИҚТИСОДИЁТ

САМАРАЛИ
БОШҚАРУВ

ХАВФСИЗ ДАВЛАТ

ИЖТИМОЙ
КАФОЛАТЛАР

Булар ва бошқа кўпдан-кўп муаммолар ечими мустаҳкам ҳуқуқий пойдеворни — Ўзбекистоннинг янгиланаётган Конституциясини тақозо этади.

ХАЛҚ КОНСТИТУЦИЯСИ

Конституция матни олимлар ёки мутахассислар томонидан кабинетларда ёзилмади. Балки, аввал халқимизнинг фикри, таклифлари 2 босқичда ўрганилди, шундан сўнг Конституция лойиҳаси тайёрланди.

АВВАЛЛАРИ КОНСТИТУЦИЯ ҚАБУЛ ҚИЛИШДА ДАСТЛАБ ЛОЙИҲА ИШЛАБ ЧИҚИЛИБ, КЕЙИН ХАЛҚ МУҲОКАМАСИГА ҚЎЙИЛГАН

ЯНГИЛАНАЁТГАН КОНСТИТУЦИЯ ТАРАҚҚИЙ ЭТГАН
ДАВЛАТ – ЯНГИЎЗБЕКИСТОН ҚУРИШ ҲОЯСИ
АТРОФИДА БУТУН ЖАМИЯТИМИЗНИ ЖИПСЛАШТИРАДИ.

Биринчи босқичда

60 мингдан зиёд таклифлар

Ушбу таклифларнинг ҳар тўрттасидан биттаси Конституция лойиҳасидан жой олди.

Иккинчи босқичда

150 мингдан ортиқ таклифлар

Оммавий ахборот воситалари, интернет тармоқлари орқали лойиҳа билан 5 миллион аҳолимиз танишиб чиқди.

Шу билан бирга

10 мингта қўшимча таклиф

Халқаро-ҳуқуқий ҳужжатлар ва 190 дан ортиқ давлатлар тажрибаси ўрганилди, лойиҳа 6 турдаги экспертизадан ўтказилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 8 майдаги ПФ-67-сон Фармонида янгиланган Конституциямизнинг барча вазирлик ва идоралар фаолиятида сўзсиз ижросини таъминлаш мақсадида қуйидагилар алоҳида кўрсатиб ўтилди:

Давлат органлари ва
ташкилотларининг
раҳбарлари янги
тахрирдаги
Конституцияни
амалга ошириш
бўйича чора-
тадбирлар ижросини
ўз вақтида
таъминлаш учун
шахсан жавобгар
ҳисобланади

янги таҳрирдаги
Конституция олий
юридик кучга эга
эканлигидан келиб
чиқиб, давлат
органлари ва
ташкилотлари, шу
жумладан, суд ва
ҳуқуқни муҳофаза
қилувчи органлар
фаолиятида
тўғридан-тўғри ва
сўзсиз қўлланилади

янги таҳрирдаги
Конституция
нормаларини уларни
амалга ошириш учун
бошқа қонунчилик
ҳужжатларининг
мавжуд эмаслиги ёки
қонунчиликка
Конституцияга
мувофиқ ўзгартириш
ва қўшимчалар
кiritилмаганлиги
важи билан
қўллашни рад этиш
қатъиян тақиқланади

Давлатимиз раҳбари 2023 йил 8 май куни **янгиланган Конституцияни ҳаётга жорий этиш бўйича чора-тадбирлар муҳокамасига** бағишланган Олий Мажлис палаталари, сиёсий партиялар, суд ва ижро этувчи ҳокимият органлари раҳбарлари ҳамда жамоатчилик фаоллари иштирокидаги мулоқотида қуйидаги **устувор вазифалар**ни таъкидлаган эди:

ҳар бир ишимизда қабул қилаётган барча қонун ва қарорларимизда Конституция нормалари энг устувор ўринда туриши шарт

Конституциянинг ҳар бир нормасини давлат фуқаролик хизматчилари фаолиятида асосий қоидага айлантириш

ёшлар сиёсатифни, таълим-тарбия, илм-фан, маданият ва спорт соҳаларини ривожлантиришни устувор вазифа сифатида юқори босқичга кўтариш бўйича янги имкониятларни сафарбар этиш

аҳолига кўрсатиладиган давлат хизматлари, айниқса, ижтимоий хизматлар кўлами ва сифатини ошириш

қонунлардаги ноаниқликлар инсон фойдасига ҳал бўлиши давлат идоралари фаолиятида бош мезон бўлиши шартлиги

одамларни қийнаётган муаммоларни маҳалланинг ўзида ҳал қиладиган халқчил тизимни яратиш

аҳолининг ижтимоий эҳтиёжларини қаноатлантириш

ЎЗБЕКИСТОН – ИЖТИМОЙ ДАВЛАТ

Болалар меҳнати тақиқланди.

Болалар меҳнатининг боланинг соғлиғига, хавфсизлигига, ахлоқига, ақлий ва жисмоний ривожланишига хавф солувчи, шу жумладан, унинг таълим олишига тўсқинлик қилувчи ҳар қандай шакллари тақиқланади.

Ижтимоий таъминот олиш кафолатланди.

Ҳар ким қариганда, меҳнат қобилиятини йўқотганда, ишсизликда, шунингдек боқувчисини йўқотганда ижтимоий таъминот ҳуқуқига эга.

Пенсиялар оз бўлиши мумкин эмас.

Пенсия, нафақа ва бошқа ижтимоий ёрдамлар миқдори энг кам истеъмол харажатларидан оз бўлиши мумкин эмаслиги белгилаб қўйилди.

ЎЗБЕКИСТОН – ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ

Ўзбекистонда ўлим жазоси тақиқланади.

Инсонни ҳаётдан ҳатто давлат ҳам маҳрум этишга ҳақли эмаслигини кафолатлайди.

Ҳеч ким суд қарорисиз 48 соатдан ортиқ ушлаб турилмайди.

Тергов органлари томонидан инсонларни ноқонуний ҳибсга олиш, асоссиз қamoққа олиш ва сақлашга йўл қўймасликка қаратилган.

Етказилган зарарнинг ўрни давлат томонидан қопланади.

Ҳар ким давлат органларининг, мансабдор шахсларининг қонунга хилоф қарорлари, ҳаракатлари ёки ҳаракатсизлиги туфайли етказилган зарарнинг ўрни давлат томонидан қопланиши ҳуқуқига эгалиги қайд этилди.

Айбсиз инсонлар жазога тортилиши мумкин эмас.

Агар шахснинг ўз айбини тан олганлиги унга қарши ягона далил бўлса, у айбдор деб топилиши ёки жазога тортилиши мумкин эмаслиги кафолатланди.

ИНСОН ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИ УСТУВОР

Судланганлик қариндошларга таъсир қилмайди.

Шахснинг судланганлиги ва бундан келиб чиқадиган ҳуқуқий оқибатлар унинг қариндошлари ҳуқуқларини чеклаш учун асос бўлиши мумкин эмаслиги мустаҳкамланди.

Ҳар ким ўз шахсига доир маълумотларни ҳимоя қилади.

Нотўғри маълумотларнинг тузатилишини, ўзи тўғрисида қонунга хилоф йўл билан тўпланган ёки ҳуқуқий асосларга эга бўлмай қолган маълумотларнинг йўқ қилинишини талаб қилиш ҳуқуқига эга эканлиги мустаҳкамланди.

“Прописка” тизими муаммосига барҳам берилди.

Ҳар ким республика ҳудудида эркин ҳаракатланиш, турар ва яшаш жойини эркин танлаш ҳуқуқи, республикадан ташқарига чиқиш ҳуқуқи ҳамда фуқароларнинг Ўзбекистонга тўсқинликсиз қайтиш ҳуқуқи белгиланди.

Давлат Интернетдан фойдаланиш учун шароит яратади.

Фойдаланувчилар сони

2016 й.	12 млн
2022 й.	32 млн
қамров даражаси	
2016 й.	28%
2022 й.	98%

ЁШЛАР ВА НОГИРОНЛИГИ БЎЛГАНЛАР ШАХСЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ

Конституция
18 миллиондан ортиқ
ёшлар масалаларига
ҳам алоҳида эътибор
берилди.

Ёшлар ҳуқуқлари Конституцияда кафотланди.

Ёшларнинг таълим олиши,
ижтимоий ва тиббий
ҳимояси, уй-жойли бўлиши,
бандлиги учун шарт-
шароитлар яратиш –
давлатнинг конституциявий
мажбурияти сифатида
киритилди.

Ногиронлиги бўлган шахслар давлат ҳимоясига олинди.

Меҳнатга лаёқатсиз ва ёлғиз
кексалар, ногиронлиги бўлган
шахслар ҳамда аҳолининг
ижтимоий жиҳатдан
эҳтиёжманд бошқа
тоифаларининг ҳуқуқлари
давлат ҳимоясида эканлиги
белгиланди.

Ижтимоий хизматлар давлатнинг мажбурияти ҳисобланади.

Аҳолига имтиёзли уйлар бериш, бепул
тиббий жиҳозлар,
протез-ортопедия буюмлари, озиқ-
овқат маҳсулотлари билан
таъминлаш, етим болалар учун олий
таълимда бепул ўқиш имкониятини
яратилди.

ТАДБИРКОРНИНГ ЭРКИН ФАОЛИЯТИ ВА ХУСУСИЙ МУЛК ДАВЛАТ ҲИМОЯСИДА

Мол-мулк суднинг
қарорисиз маҳрум
этилиши мумкин эмас.

Мулқдор ўз мол-мулкидан
қонунда назарда тутилган
ҳоллардан ва тартибдан ташқари
ҳамда суднинг қарорига
асосланмаган ҳолда маҳрум
этилиши мумкин эмаслиги
белгиланди.

Ишбилармонлик
муҳити таъминланади.
Давлат қулай инвестициявий
ва ишбилармонлик муҳитини
таъминланиши бўйича қоида
мустаҳкамланди.

Монополистик фаолият
қонун билан тартибга
солинади.

Товар ва хизматлар бозорининг
барча иштирокчилари учун тенг
иқтисодий- ҳуқуқий имкониятлар
яратишга хизмат қилади.

Ер хусусий мулк
бўлиши мумкин.

Бу Янги Конституциямиздаги
ҳақиқий инқилобий янгиликларидан
бири сифатида мулкчилик
муносабатлардаги бўшлиқ
тўлдирилди.

ПАРЛАМЕНТАРИЗМНИ КУЧАЙТИРИШ САРИ ДАДИЛ ҚАДАМ БУ – ЯНГИ КОНСТИТУЦИЯ

Парламентнинг
ваколатлари қайта кўриб
чиқилди.

Қонунчилик палатаси
ваколатлари 5 тадан 12 тага
Олий Мажлис Сенати ваколатлари
14 тадан 18 тага
кўпайди.

Назорат органлари устидан
Парламент ваколати
кенгайтирилди.

Бош прокурор ва Ҳисоб палатаси
раҳбари номзоди Сенат
мақулагандан сўнг тайинланади,
монополия ҳамда коррупцияга
қарши курашиш органлари
раҳбарлари Сенат томонидан
сайланади.

Ижро ҳокимияти устидан
қонунчилик палатаси
назорати кучайтирилди.

Ҳукуматни шакллантириш ва унинг
фаолиятини назорат қилиш, Давлат
бюджети ижросига оид масалалар
шулар жумласидандир.

Парламент текшируви
институти
мустаҳкамланади.

Олий Мажлис палаталарининг
биргаликдаги ваколатларида
парламент текшируви институти
алоҳида мустаҳкамлаб қўйилди.

СУД ҲОКИМИЯТИ ВА АДВОКАТУРА МУСТАҚИЛЛИГИ КУЧАЙТИРИЛИШИ КЎЗДА ТУТИЛГАН

**Судьялар олий Кенгаши
Сенат томонидан
сайланади.**

Суд ҳокимиятининг чинакам мустақиллигини таъминлаш мақсадида Судьялар олий кенгашининг барча аъзоларини Сенат томонидан сайлаш тизими киритилди.

**Иш юритувида судьянинг
мустақиллиги кафолатланди.**

Судьяни муайян ишнинг муҳокамасидан четлаштиришга, унинг ваколатларини бекор қилишга ёки тўхтатиб туришга, бошқа лавозимга ўтказишга фақат қонунда белгиланган тартибда ва асосларга кўра йўл қўйилиши мустаҳкамланди.

**Фуқароларнинг
Конституциявий судга
мурожаат қилиш ҳуқуқи
белгиланди.**

Фуқаролар ва юридик шахслар, судда кўриб чиқилиши тугалланган муайян ишда суд томонидан ўзига нисбатан қўлланилган қонуннинг Конституцияга мувофиқлиги тўғрисидаги шикоят билан мурожаат қилишади.

**Адвокатлар фаолиятининг
кафолатларини
мустаҳкамланди.**

Конституцияга адвокатура институтига бағишланган ва адвокатлар фаолиятининг кафолатларини мустаҳкамловчи алоҳида боб киритилди.

ЎЗБЕКИСТОН – ХАЛҚЧИЛ ДАВЛАТ

**Ҳукумат жавобгарлиги
кенгайтирилди.**

Вазирлар Маҳкамасининг
ваколатлари ва функциялари,
унинг жавобгарлиги
сезиларли даражада
кенгайтирилди.

**Ҳокимларнинг
депутатларга раҳбарлик
қилиши бекор қилинди.**

Маҳаллий ижро этувчи ва
вакиллик Ҳокимиятининг
бўлиниши мамлакатда бутун
давлат бошқаруви тизимини
чуқур ислоҳ қилиш учун асос
бўлади.

**Маҳаллалар давлат
ҳокимияти тизимига
кирмайди.**

Ўз ҳудудини мустақил бошқариш,
аҳоли манфаатларидан келиб чиқиб
давлат билан шериклик асосида
муаммоларни ҳал этиб бориш,
самарали жамоатчилик назоратини
амалга оширишга муҳим
имкониятларни тақдим этади.

**Журналист фаолиятига
тўсқинлик қилишга йўл
қўйилмайди.**

Оммавий ахборот воситалари
фаолиятига тўсқинлик қилиш ёки
аралашиш қонунга мувофиқ
жавобгарликка сабаб бўлиши
белгиланди.

ЎЗБЕКИСТОН – ХАЛҚЧИЛ ДАВЛАТ

Фуқароларнинг
қонунчилик
таклифларини
қонунчилик ташаббуси
тартибида
Қонунчилик
палатасига
киритиш ҳуқуқи
мустаҳкамланди.

Фуқаролик жамияти институтлари
фаолияти кафолатларининг белгиланиши
жамиятда очиқлик, ошкоралик ва
қонунийлик муҳитини
мустаҳкамлаш ҳамда кучли
жамоатчилик назоратини йўлга
қўйиш учун мустаҳкам замин
ҳозирлайди.

Суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб
топилган фуқаролар, **шунингдек оғир ва**
ўта оғир жиноятлар содир этганлик
учун суднинг ҳукмига кўра
озодликдан маҳрум этиш
жойларида сақланаётган шахслар
сайловда иштирок этиш ҳуқуқидан
фақат қонунга мувофиқ ҳамда
суднинг қарори асосида маҳрум
этилиши мумкин

